

"KOL - HLIYA"

Beit Midrash for Torah and prayer

BET MIDRASH BET - YOSEF

BET MIDRASH OR - LAYSIM

KOLL STUDENTS LIBRARY

TORAH LESSON CLASS

CHARITY AND CHARITY FOUNDATION

Kiryat Ya'arim Street 32, Givat Zeev

"קול אלה"

בית מדרש לתורה ותפילה

בית מדרש "בית - יוסף"

בית מדרש "אור - לישרים"

כולל אברכים אוצר הספרים

שיעורי תורה קרן צדקה וחסד

רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב

"קול - אלה"

ע.ר 580726644

koleliya@gmail.com

רחוב קרית יערים 32

גבעת זאב

"גם לנשמה מגיע אובדל"

פרשת ויגש שנת תשפ"ב

1. מדוע לא חשש יוסף מצערו של אביו ומכיבוד אב ולא שלח לספר לו שהוא נמצא במצרים?
2. מדוע לא זיהו האחים את יוסף לפי הקול שלו? והרי אפשר לזהות כל אדם לפי קולו?!
3. האם מותר לקרוא לסבא בשמו? הוכח מפרשת השבוע!
4. יהודי שגנב מגוי ואין לו איך לשלם האם נמכר בגנבתו? הוכח מפרשת השבוע!
5. ישראל שגנב ויש לו לשם רק את הקרן ולא את הכפל האם נמכר לעבד בגלל הכפל שאין לו לשלם? הוכח מפרשת השבוע!
6. מי שסוגר את העיניים של מת כאשר היה גוסס האם חייב על כך מדין רוצח? הוכח מפרשת השבוע!
7. כאשר יוסף פגש את יעקב אביו האם בירך "שהחיינו" ו"ברוך מחיה המתים"? הוכח מפרשת השבוע!
8. כאשר יעקב וכל בניו הגיעו למצרים איזו ברכה ברכו?
9. מדוע בזמן הזה הרואה חברו שלא ראהו הרבה זמן אינו מברך שהחיינו הרי נפסק להלכה שצריך לברך?
10. האם יש חיוב לנכד לומר קדיש על סבא שלו? הוכח מפרשת השבוע!
11. מדוע למד יעקב לפני שנפרד מיוסף דווקא פרשת עגלה ערופה ולא סוגיות אחרות?
12. מה הגדרתו ההלכתית של אדם המחובר למכונת לב ריאה בעת ניתוח לב? הוכח מפרשת השבוע!
13. אמר לאשה הרי את מקודשת לי באלף דולר, ונתן לה צ'ק האם מקודשת? הוכח מפרשת השבוע!
14. מלך ישראל המולך על גויים האם מברכים עליו שחלק מכבודו או שנתן מכבודו? הוכח מפרשת השבוע!

ניתן לקבל את העלון מידי שבוע בהודעה לוועד

052-8144488 יוסף ויעמן

מדוע לא חשש יוסף מצערו של אביו ומכיבוד אב ולא שלח לספר לו שהוא נמצא במצריים?

בשכלו שנגזר על אביו צער עשרים ושתים שנים שלמים מיום ליום כנגד אותן עשרים ושתים שנים שלא קיים מצות כיבוד אביו, ואחר שנשלמו אז נתוודע יוסף אל אחיו.

הדעת זקנים לבעלי התוספת (בראשית ל"ז ל"ח) ויבך אותו אביו) מתרץ: כי כשהיה עבד לא רצה להגיד לו כי יותר היה מצערו וכן כשהיה בבית הסוהר, וגם כשהיה מלך לא יאמין לו, כי אפילו לבסוף כשספרו לו אחיו לא האמין כדכתיב "ויפג לבו כי לא האמין להם" (בראשית מ"א).

הדעת זקנים מתרץ עוד: יוסף חשש שאם הוא היה מספר ליעקב, שמא ישמעו אחיו ויבהלו ויברחו זה לצפון וזה לדרום מרוב פחד שייראו שיהרגם ונמצא אביו מצטער עליהם וגורם צער גדול לאביו, ולכך המתין עד שבאו אחיו אצלו ונתגלה להם תחילה ופייסם בדברים שאין בלבו עליהם.

האור החיים מתרץ: חש על נפשו שידעו אחיו בדבר ולצד בושתם וכלימתם מאביהם ימסרו עצמם עליו לאבדו מן העולם לבל תגיע להם בושת מאביהם וגם אפשר כי יקללם וימית כולם ומצד זה יבקשו לקעקעו מהעולם לזה חש על נפשו שידעו אחיו בדבר וימנע מבא בדמי נפשו ואחר צאתו ממאסר ונעשה שר גדול והלכה לה חששה ראשונה, אף על פי כן נמנע מהודיע לאביו והוא על דרך אומרים בגמרא ברכות (דף מ"ג ע"ב) וכן בבא מציעה (דף נ"ט) מוטב שיפיל אדם עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו וחש על כבוד האחים מלביישם לפני יעקב ויצחק וכל זרע יעקב וסבל שיישאר אביו בצערו מלביישם ועוד אף כי אחר שעלה לגדולה חשב יוסף בלבם מיחוש ההשטמה ממנו ויתיעצו עליו לעקרו מהעולם, כך תירץ באור החיים הקדוש, ועיין בספר הנפלא נעימה ברורה בפרשת מקץ דברים נפלאים בעניין זה.

מדוע לא זיהו האחים את יוסף לפי הקול שלו? והרי אפשר לזהות כל אדם לפי קולו!?

שאמר להם יוסף בפרשתנו (מ"ה ב') "והנה עיניכם רואות כי פי המדבר עליכם" וברש"י בלשון הקודש, והקשה הרמב"ן שאיננה ראייה שהיה יכול להיות שידבר אדם אחד במצרים בלשון הקדש. לפי דברנו יוסף התכוון לומר להם שעד עתה לא הייתם יכולים לזהות אותי על פי הקול, אבל עכשיו שאני מדבר בלשון הקודש אתם יכולים לזהות אותי על פי הקול.

הספורנו (מ"ב) מתרץ: לכן התנכר אליהם יוסף ולא בענווה כמנהגו, אלא דיבר אתם קשות כמו שפירש רש"י בשם המדרש כדי שלא יכירו בקול, דכשמדבר בקול גבוה אי אפשר להכיר את הקול.

ואפשר עוד לתרץ: כמו שלא הכירו את יוסף במראית פניו כיון שהוא יצא בלא חתימת זקן, כן לא הכירו בטביעת עין של הקול כי בשנים אלו גם הקול השתנה.

האם מותר לקרוא לסבא בשמו? הוכח מפרשת השבוע!

במסכת מכות (דף י"ב ע"א) כתב: שאין אדם חייב בכבוד זקנו, וצ"ע

יש לעיין, מכיוון שיש חיוב לנכד לכבד את זקינו האם יש איסור לנכד לקרוא לזקינו בשמו כמו שנפסק בשו"ע יו"ד (סימן ר"מ ס"ק ב') שאסור להזכיר את אביו בשמו או אולי מותר להזכיר את זקינו בשמו דלגבי הך מילתא אינו חייב בכבוד זקנו.

ונראה שאם נדקדק בדברי השולחן ערוך יו"ד סימן ר"מ ס"ק ב' האיסור שלא לקרוא לאביו בשמו הוא מטעם מורא אב, ולא משום מצות כיבוד, אם כן צריך לומר בפשטות שבסבא זה לא שייך שאפילו לשיטות שחייב אדם בכבוד זקנו, זה רק מצד כבוד, אבל מורא לא מצאנו שחייב אדם במורא של זקנו.

"ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו" (מ"ה א)

מקשים המושב זקנים לבעלי התוספות (בראשית מ"ב ט'), וכן האור החיים, והשפת אמת: מדוע לא חשש יוסף מצערו של יעקב אביו ולא שלח להודיע לו שהוא חי במצרים? באמת בזמן שהוא היה עבד נוכל לומר כי הייתה לו סיבה שהרי הוא עבד ובבית הסוהר, אבל לאחר שעלה יוסף לגדולה למה לא כתב אגרת לאביו ואמר בה שהוא חי ונמצא במצריים? הרי בזה הוא היה מפיג את צערו, ויוסף הרי ידע כמה יעקב אהב אותו ושהוא יתאבל עליו ימים רבים ולמה לא שלח לבשר לו שהוא חי? ועוד יותר קשה על ימי הרעב שהרי היו עוברים ושבים מארץ מצרים לארץ כנען תשלח להם דרכם מברק, מכתב, אגרת? ועוד מי התיר לו אחר שבאו אחיו להאריך לו את עוגמת הנפש והצער שלא הודיעו מיד שהוא יוסף, והוא חי?

ויש על כך כמה וכמה תירוצים:

דעת זקנים לבעלי התוספות בשו"ת הריב"ש (סימן רמ"ט) מתרצים: מכאן יש להוכיח להלכה שכאשר הקהל מסכימים בדבר אחד בכח חרם ויש סרבן אחד מהן, שאף על פי שאומר הסרבן לא אכנס עמהן בחרם, שגם הוא באותו הברית בעל כרחו, שהרי יוסף לא נכנס בחרם, שאם כן לא היו צריכים לשתף הקב"ה עמהם, כי היה עשרה בלא הקב"ה, ואף על פי כן לא רצה יוסף לגלות ולהודיע לאביו כי הוא חי.

עוד מתרץ הדעת זקנים לבעלי התוספות והריב"ש: לפני שמכרו את יוסף השביעהו אותו שלא יספר כלום לאביו, ולא יחזור לשם.

הכלי יקר (בראשית מ"ב) והשפת אמת (בפרשת וייגש) מתרצים: מה שלא גילה לאביו עדיין כי הוא חי לפי שחשב אם הקב"ה לא גילה לו אם כן רצה הקב"ה בצערו עשרים ושתים שנה מדה כנגד מדה ואיך יגלה הוא מה שכיסה הקב"ה, כי מצא

מקשים הספורנו הפנים מאירות והתפארת יונתן (בפרשת מקץ) והגן רווה: מדוע לא הכירו השבטים את יוסף לפי הקול שלו, והרי נאמר בגמרא בגיטין (דף כ"ג ע"א) היאך סומא מותר באשתו, והיאך בני אדם מותרים בנשותיהן בלילה? אלא בטביעות עינא דקלא, חזינן דסמכינן על איסורי דאורייתא על פי הקול! אם כן, מדוע אחי יוסף לא הכירו את יוסף.

הפנים יפות מתרץ: יוסף באמת חשש מזה שיכירו אותו על פי הקול, לכן דיבר יוסף רק על ידי מליץ, בכדי שלא יכירו את הקול שלו.

התפארת יונתן והפנים יפות מתרצים: רק כשמדבר באותו לשון שדיברו עד עכשיו ניתן להכירו לפי טביעות עין של הקול, אבל לא בלשון אחר, ויוסף דיבר עם המליץ בלשון מצרית ולכן לא הכירו את יוסף.

ואומרים הגן רווה והאמרי אמת: שלפי זה אפשר להסביר מה

"ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק" (מ"ו א)

וכתב ברש"י ומקורו במדרש חייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקנו, לכן כתב הפסוק אלקי יצחק ולא כתב יעקב, משמע מדבריו דיש חיוב לכבוד זקנו רק החיוב לכבוד אביו הוא יותר.

וכן כתב הרמ"א יורה דעה (סימן ר"מ ס"ק כ"ד) וז"ל: יש אומרים דאין אדם חייב בכבוד זקנו כך כתב מהרי"ק (שורש מ"ד) ואינו נראה לי אלא דחייב בכבוד אביו יותר מכבוד אביו כמו משמע במדרש בפסוק ויזבח יעקב, וכן כתב הב"ח יורה דעה (סימן ר"מ) דדברי המהרי"ק שאין אדם חייב בכבוד זקנו הם נגד מדרש מפורש בפרשתנו.

ולכאורה יש סתירה בשיטת רש"י שבמקום אחר בגמרא

ואפשר לדון דהרי הטעם שחייב אדם בכבודו זקינו, לכמה שיטות הוא משום שבני בניו, הרי הן כבנים, אם כן לפי הטעם

הזה מסתבר שיש איסור לנכד לקרוא לזקנו בשמו כמו שאסור לקרוא לאביו.

יהודי שגנב מגוי ואין לו איך לשלם האם נמכר בגנבתו? הוכח מפרשת השבוע!

מדברי המדרש הזה אפשר ללמוד שאף כשגנב מגוי אם אין לו לשלם צריך להימכר, שהרי יהודה לא ידע שזה יוסף וחשב שהמלך גוי אפילו הכי יש את הדין של ואם אין לו ונמכר.

והנה הרמב"ם בהלכות גניבה (פרק ג' הלכה י"ג) כתב: גנב את הגוי או את ההקדש אינו נמכר על הקרן אלא הרי זה עליו חוב עד שיעשיר.

ובמנחת חינוך (מצוה מ"ב) כתב על זה, שהמגיד משנה לא כתב היכן מקורו של הרמב"ם, ודן חינוך מהיכן המקור של דברי הרמב"ם עיי"ש מה שכתב באריכות.

ומביא המנחת חינוך שמצא שהאור החיים בפרשת משפטים (פרק כ"ב) כתב וז"ל: "וראיתי לדייק מכאן שאם גנב מעובד כוכבים ומזלות אין בו דין "ואם אין לו ונמכר בגניבתו" שאמר בסמוך, ממה שאמר סמוך "ליונמכר בגניבתו אם המצא תמצא וגוי שנים ישלם" ואמר הכתוב בדין תשלומי כפל לרעהו ולא לעובד כוכבים ומזלות כמו שדרשו רבותינו. הא למדת, שדין "ונמכר בגנבתו" האמור בעניין אין הכתוב מדבר אלא בגנב מישראל ולא מעובד כוכבים ומזלות ולא מהקדש, והם דברי הרמב"ם (בפ"ג מהלכות גניבה) שכתב גנב את הגוי או את ההקדש אינו נמכר על הקרן, ולא מצאו לו שם טעם והנה הוא. ובמנחת סולת (מצוה מ"ב) מקשה על האור החיים וז"ל: ולדעתי אינו כן, דאין בנו כח לדרוש דרשות מעצמנו.

ועוד קשה: על זה שמדברי הרמב"ם משמע להדיה שאם גנב מנכרי מחוייב להשיב מדאורייתא, דאם לא כך מה משמיע לנו הרמב"ם שאינו נמכר, וזה קשה לפי התיבות המשפט (סימן שמ"ח) וליום תרועה במסכת ראש השנה (דף כ"ז) שכתבו שאם גנב מנכרי אין חיוב השבה.

והנה בפרשת דרכים (דרך האתרים דרוש ראשון) הקשה בשם מהר"ש יפה על המדרש מדוע חייבים כלל משום שגנבו את הגביע, הרי קימ"ל בעירובין (דף ס"ב ע"א) בן נח נהרג אפילו על פחות משוה פרוטה, ואם כן לפני מתן תורה היה להם דין בן נח, אם כן מדוע צריכים כלל להימכר?! ומזה הוא מביא ראיה שעוד לפני מתן תורה היה להם כבר דין ישראל.

אוצר הספרים
בית החנוכה "קול - אליה"
ובית המדרש "בית - יוסף"

בסדר
"ובית המדרש עומדת לנו - זה הקונה ספרים ומשאלים לאחרים"

"ונתתי להם בביתי ובחזונותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם לא יכרת"

בחסדי שמים בעקבות ריבוי הלומדים בבית המדרש
אנו זקוקים בדחיפות לש"ס מתיבתא גדול,
ש"ס שוטנשטיין קטן. וכן ספרי הלכה, ראשונים
ואחרונים, ספרי מוסר אגדה ומחשבה, וספריות חדשות.
ניתן להנציח ע"ג הספרים בהקדשה מיוחדת
לבריאות/ הצלחה / נחת / שלום בית/ זש"ק / ולע"נ קרובים וידידים.
המעוניינים לתרום ולזכות את הרבים ניתן לפנות אל
הרב יוסף ויצמן 052-8144488
לתרומות:
בנק הדואר 009 סניף: 001 חשבון: 28489040
או בביט לטלפון: 052-8144488
איש לרעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק
ניתן לתרום מכספי מעשר לכתחילה

ער. 580726644 רחוב קרית יערים 32 גבעת - זאב דוא"ל: koleliya@gmail.com

"ויגש אליו יהודה" (מ"ד יח)

נאמר במדרש רבה בפרשתנו (פרשת צ"ג): אמר רבי סימון שיהודה אמר ליוסף בנימוסים שלנו כתיב: "ואם אין לו ונמכר בגניבתו" (שמות כ"ב) וזה יש לו לשלם, ובחתם סופר, תפארת יונתן ועוד אחרונים הקשו הרי האחים לא ידעו שיוסף יהודי אלא חשבו שהוא גוי, אם כן מה מעניין גוי מה שכתבו בתורה?

ישראל שגנב ויש לו לשלם רק את הקרן ולא את הכפל האם נמכר בגלל הכפל שאין לו לשלם? הוכח מפרשת השבוע!

בגלל שיש לו, הרי על כפל אינו נמכר כלל כמו שמבואר בגמרא בקידושין (דף י"ח) "בגנבתו ולא בכפלו" אם כן היה צריך לומר שעל כפל אינו נמכר כלל. וצריך עיון!

הנה מדברי המדרש שיהודה אמר ליוסף: "וזה יש לו לשלם" ולא אמר יש לו להחזיר, משמע שכל הנידון היה על הכפל, שהרי הגביע היה בעין.

יש להקשות: אם כן איך אמר שלכן אין צריך למכור אותו לעבד

מי שסוגר את העיניים של מת כאשר היה גוסס האם חייב על כך מדין רוצח? הוכח מפרשת השבוע!

הנה נאמר במשנה שבת (דף קנ"א ע"ב) אין מעצמים את המת בשבת, ולא בחול עם יציאת נפש, והמעצים עם יציאת הנפש, הרי זה שופך דמים, ואומרת הגמרא המעצמו עם יציאת הנפש, הרי זה שופך דמים, משל לנר שכבה והולכת, אדם מניח אצבעו עליה מיד כבתה, וכן פסק מרן בשולחן ערוך יו"ד (סימן של"ט ס"ק א')

יש לחקור האם הויה ממש כשופך דמים ואם היה על זה עדים והתראה נהרג או דילמא לא הויה רק איסור מדרבנן.

הנה היראים (סימן קצ"ח) כתב וז"ל: אפילו גוסס דאמרינן רוב גוססים למיתה, חייב ההרגו כדאמרינן בגמרא סנהדרין (ע"ח ע"א) בגוסס בידי שמים כ"ע לא פליגי דחייב, וזה מה שנאמר בגמרא בשבת (דף קנ"א ע"ב) המעצים עיניו של מת עם יציאת נשמה הרי זה שופך דמים.

"ואנכי ארד עמך מצרימה ואנכי העלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך" (מ"ו ד)

ובחזקוני כתב: וז"ל ויוסף ישית ידו על עיניך מנהג הוא שהחיים עושים עם המתים שסוגרים את עיניהם סמוך אחר הפטירה, והיה מבטחו שיוסף יהיה בפטירתו, ויעזור לו להוציאו ממצרים להוליכו אל המערה.

וכן כתב האבן עזרא שזה דבר שמנהג של החיים לעשות עם המתים.

וכן כתב הכלבו (סימן קי"ד) "מת צריך שיעצום את עיניו".

וסימן לדבר: "ויוסף ישית ידו על עיניך" (בראשית מ"ו ד')

וכן כתב בברכי יוסף יורה דעה (סימן שני"ב ס"ק ד') שמת מצוה שבנו יעצום עיניו, ובמדרשו של הרשב"י (זוהר ח"א דף רכו ע"א) על הפסוק ויוסף ישית ידו האריכו בזה.

ובגליוני הש"ס (שבת קנ"א ע"ב) כתב: שמדברי היראים משמע שזה שופך דמים ממש, ואילו עשאו בעדים והתראה חייב מיתה.

וכן כתב בספר הון עשיר על משנה הזו וז"ל: מלשון זה נראה דאם יש עדים והתראה נהרג עליו כדן ההורג את הגוסס כמו שכתב הרמב"ם פרק ב' מהלכות רוצח שהרי לא תנן כשופך דמים אלא שופך משמע שופך דמים וכדאמרין בגמרא משל לנר שכבה והולכת, אדם מניח אצבעו עליה מיד כבתה.

ובדרך פיקודך (לא תעשה ל"ד ד') כתב אבל אינו חייב על זה אפילו עבר במזיד והתראה דלא גרע מהורג את הטרפה דפטור,

ואין לך טריפה גדול מזה.

ובמנחת סולת (מצוה ל"ד) הקשה עליו: שהרי בגמרא בסנהדרין (ע"ח ע"א) נאמר שההורג את הגוסס חייב?

ובשו"ת רדב"ז (חלק ב' סימן תרצ"ה) משמע נמי דלא חיוב דכתב הא דאמרין בגוסס כל המעצים עיניו עם יציאת נשמה הרי זה שופך, אע"ג דאמרין רוב גוססים למיתה כיון דאכתי הוא חי לפנינו שמא הוא מן המעוט גוססים שחיים, משמע מדבריו שזה רק ספק ואין נהרגים על זה, כך הביא בגליוני הש"ס (שבת קנ"א ע"ב) ראייה מדבריו.

כאשר יוסף פגש את יעקב אביו האם בירך "שהחיינו" ו"ברוך מחיה המתים"? הוכח מפרשת השבוע! וכאשר יעקב וכל בניו הגיעו למצרים איזו ברכה ברכו?

שדבר פשוט וכל שכן ראה גדול ממנו או אביו או רבו שמברך שהחיינו ומחיה המתים.

ומביא ראייה: זכר לדבר מכיוון דכתיב ומשלוח מנות איש לרעהו, ואומרת הגמרא במסכת מגילה (דף ז' ע"ב) קיימת בנו רבינו וכי חזינן דגם על רבו שיש רעהו.

ומסיק: דמילתא דפשיטא היא דמידי הוא טעמא אלא שנהנה ושמח בראיתו, אם כן לא שנא גדול או קטן ממנו.

א"כ לפי זה בוודאי מסתבר כשיוסף פגש את אביו בירך "ברוך מחיה המתים" וכן יעקב אביו בירך את אותה הברכה על יוסף בנו.

ובשו"ת "בית ישראל" (חלק א' סימן ל"ג להגאון רבי אברהם ישראל אלטר לנדא זצ"ל) מקשה מדוע לא מצאנו כשנפגש יוסף עם יעקב שבירך שהחיינו.

ותירץ: דכיוון שידעו יעקב ויוסף שבוה מתחילה גלות מצרים שוב הווייה כהיא הלכתא שנפסק בשולחן ערוך (או"ח סימן תקנ"א ס"ק י"ז) גבי בין המצרים שטוב להיזהר מלומר שהחיינו על פרי או מלבוש.

ובספר נחלת אברהם בפרשתנו כתב דיעקב בירך ברכת מחיה המתים כאשר ראה את יוסף.

ובספר "פלאות התורה" בפרשתנו הביא ששאל את הגר"ח קנייבסקי שליט"א, ואמר דמסתבר שברכו מחיה המתים.

ובשיבולי הלקט (עניין תפילה סימן י"ח) כתב שבא יעקב אביו למצרים וראה יוסף ושמעון ונתקבצו הוא ובניו כולם כאחד מיד פתחו מלאכי השרת ואמרו בא"י מקבץ נדחי עמו ישראל. ומרן הבית יוסף (אורח חיים סימן קי"ב) כתב כשבא יעקב למצרים והתקבצו השבטים עם יוסף אמרו את ברכת "מקבץ נדחי עמו ישראל".

"ויאסור יוסף מרכבתו ויעל ישראל אביו גושנה וירא אליו וייפול על צוואריו" (מ"ו כ"ט)

יש לחקור האם כשפגש יוסף את אביו בירך שהחיינו ומחיה המתים או דילמא לא בירך.

הגמרא בברכות (דף נ"ח ע"ב) אומרת: "אמר רבי יהושע בן לוי הרואה את חברו לאחר שלשים יום אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, לאחר שנים עשר חדש, אומר ברוך מחיה המתים".

וכן נפסק להלכה במרן השו"ע (סימן רכ"ה סעיף א') הרואה את חברו לאחר שלשים יום, אומר שהחיינו, ואחר י"ב חדש מברך מחיה מתים, והוא שחביב עליו הרבה ושמח בראיתו.

וטעם הדבר שלאחר י"ב חודש אומר מחיה המתים: כתב במהרש"א לפי שבכל שנה האדם נידון בראש השנה ויום הכפורים אם למות אם להיות חי ואם רואהו אחר ראש השנה ויום הכיפורים זה, ואחר כך אין רואה אותו עד אחר ר"ה ויה"כ הבא הרי עבר עליו יום הדין האם למות אם לחיים. ועל כן אומר ברוך מחיה מתים שניצול מדין מיתה בראש השנה ויום כיפור. ויש לדון כאשר פוגש את חברו לאחר י"ב חודש האם מברך גם מחיה המתים וגם שהחיינו או דילמא רק מחיה המתים.

והנה הב"ח (אורח חיים סימן רכ"ה) כתב וז"ל: משמע ודאי דלאחר שנים עשר חודש כיון שמברך מחיה המתים אין לברך שהחיינו כדלעיל דכשמברך הטוב והמטיב אין לברך שהחיינו דבכלל הטוב והמטיב הוא, הכא נמי בכלל מחיה מתים הוי נמי שהחיינו, וכך הוא משמעות כל הפוסקים, וכך כתב מהרש"ל בביאורו לטור שכך קיבל הוא מרבותיו ופשוט הוא.

וכן פסק המשנה ברורה (סימן רכ"ה ס"ק ד') שלאחר י"ב חודש מברך רק מחיה המתים ולא שהחיינו.

והנה רבנו החיד"א בברכי יוסף (או"ח סימן רכ"ה סק"א) כתב:

מדוע בזמן הזה הרואה חברו שלא ראהו הרבה זמן אינו מברך שהחיינו הרי נפסק להלכה שצריך לברך?

שהיה בדרך וחזר.

וכן בספר בן איש חי פרשת עקב אות י"ד כתב שכעת לא נהגו לברך שהחיינו בשם ומלכות, ויש טעם למנהג.

ושם באות י"ג כותב שיתכן שהטעם שלא נהגו בברכת מחיה המתים, משום שאין דעת הבריות נוחה לברך עליהם מחיה המתים.

ובלקוטי מהרי"ח הלכות ברכת שהחיינו כתב וז"ל והנה העולם אין מברכים ברכה אלו, ואפשר משום דבעינן החביב עליו הרבה ושמח בו ומאן פייס האיך נקרא חביב עליו הרבה, ובעוה"ר ערבה כל שמחה ואין אדם שמח בחברו, ועם כל זה ערום יעשה בדעת.

וכן בנמוקי או"ח סימן רכ"ה כתב דהרי לברך ברכה זו בעינן דווקא חברו החביב עליו הרבה ושמח בראיתו, ובעוה"ר קנאת איש מרעהו ושנאת חנם ואם לא יברך מראה בע"כ שאינו חביב עליו, ובהכרח יברך ותהיה ברכתו לבטלה על כן משום לא פלוג

יש להקשות: מדוע בזמננו אין מברכים ברכה זו, והרי מרן בשולחן ערוך פסק שצריך לברך בלי שום חולק.

הנה באשל אברהם (להגה"ק מבוטשאטש או"ח סימן ר"ל) כתב וז"ל: שנתקע מלברך שהחיינו על ראייתם את עצמם זה עם זה. ובשו"ת אפרקסטא דעניא (חלק ב' אורח חיים סימן ל"ו) מביא שבספר אורחות חיים (סימן רכ"ה בסוף אות ב') הביא בשם אשל אברהם (סימן ר"ל) שכתב ועכשיו נשתקע מלברך שהחיינו והטוב והמטיב על ראייתם זה את זה וטוב רק להרהר או בלשון חול עיי"ש, והטעם מובן מאליו, דהרי התנאי של ברכה זו כמ"ש מרן בשולחן ערוך שם "והוא שחביב עליו הרבה ושמח בראיתו", ועכשיו בעוה"ר החביבות שבין אדם לחברו במדרגה שפלה מאד.

וכן בספר חסד לאלפים סימן רכ"ה אות ט"ו כתב שבזמן הזה שגברה החנופה בעולם, ויש מי שנראה כאוהב ובקרבו ישים ארבו, לכן אין לברך שהחיינו בשם ומלכות, אלא אם כן על מי

קטנות (סימן ר"כ) שאם קיבל מכתב מחברו בתוך י"ב חודש, אין לו לברך עליו ברכת מחיה המתים, אף על פי שלא ראהו אלא לאחר י"ב חודש, וכן כתב מרן החיד"א בספר ברכי יוסף (סימן רכ"ה סק"ג) בשם מר זקנו הגאון רבי אברהם אזולאי, בעל חסד לאברהם, לכן בהיות וכיום נתחדשו כלי תקשורת משוכללים, טלפונים ומברקים אשר בכל הארץ יצא קום ובקצה תבל מליהם, מלבד בי דואר קבוע בכל עיר ובכל מדינה, וגם תיירים הנוסעים במטוסים לכל מקום ומקום, ואפשר לדעת דרכם על חברו השלום לו, ולא יבצר שבתוך שנה שמועט טוב שלומו, לכן לא הגו לברך ברכה זו.

האם יש חיוב לנכד לומר קדיש על סבא שלו? הוכח מפרשת השבוע!

להו מקראי כדאמרינן בגמרא במסכת כתובות (דף ק"ג ע"א) או אשת אביו אפילו לאחר מיתת אביו למצווה בעלמא כדאיתא התם, אבל בן הבן בכבוד הזקן זה לא מצינו בשום מקום. וא"כ אין לו לומר יותר קדיש מאדם אחר אלא שנהגו כן. והא דאמרינן דבני בנים הרי הם כבנים: היינו דווקא לענין פריה ורביה דאהא קתני לה כדאיתא בבכורות אבל לא לענין אחר.

ותדע דכן הוא: שהרי בן הבן כשר להעיד לזקנו לדברי מר בר רב אשי בגמרא במסכת בבא בתרא (דף קכ"ח) ואף על גב דלית הלכתא כוותיה, מ"מ פשיטא שצריך הוא ליישב הברייתא במסכת יבמות (דף ס"ב) דבני בנים הרי הם כבנים, אלא ודאי לענין פריה ורביה דווקא איתמר, ומ"מ אמת הוא שנהגו שאפילו איש נכרי שאין קרוב כלל אומר קדיש בשביל אחר ואפילו במקום שיש אומרים בשביל אב ואם אלא שאין נוטל כל כך כמו מי שאומר בשביל אב ואם ותמיד עושים פשרה שייטול הנכרי שלישי או רביע והשאר ייטול בשביל אביו ואמו וכ"ש האומר בשביל זקנו שייטול גם הוא חלק אפילו במקום שיש אומר בשביל אב ואם.

ובשו"ת הרמ"א (סימן ק"יח) הביא את דברי המהרי"ק שכתב שלא מצינו שכן הבן חייב בכבוד אבי אביו ולכן הרחיק קצת בתחילה שכן הבן כאחר יחשב. ולא כן הוא עמדי, דהרי אמרו במדרש (בראשית רבה סדר ויגש) "ויזבח יעקב זבחים לאלוהי אביו יצחק" - ולא לאלוהי אבי אביו, שחייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד אבי אביו, וכן כתב רש"י פרשת ויגש חזינן שכל חייב בכבודו של אבי אביו.

ומסיק הרמ"א: שאם האב או האמא מקפידים על בנה שלא יאמר קדיש בחייהם על הסבא, חייב לשמוע בקולם, כי יותר חייב בכבוד אביו ואמו מכבוד אבי אביו.

ובשו"ת נודע ביהודה (מהדורה תנינא אורח חיים סימן ח') כתב וז"ל ועל שטען זה שהמנהג שכן הבן אומר קדיש על זקנו, עליו להביא ראיה שע"פ ותיקין נהגו כן כי אין הדבר מצוי, וכה"ג אין לילך אחר המנהג אם לא נודע בוודאי שכן נהגו, אבל בשביל פעם אחת או שתיים שאירע כן, משום זה לא יקרא מנהג, דאמרינן ב"ד טועים היו באותו שעה ולא יחשב מנהג קבוע אלא בדבר שהוא מעשים בכל יום דאי אפשר שיטעו בכל יום.

ובפתחי תשובה (יורה דעה סימן שע"ו) מביא בשם שו"ת תשובה מאהבה (ח"א סימן קע"ח) דבמקום שאין אבל על אב ואם ויש בן הבן שאומר קדיש על זקנו ויש אחד שאומר בשביל אחד מקרוביו או שהוא מושכר לומר קדיש בשביל אחד ייקח בן הבן שני חלקים ואחר חלק אחד.

מדוע למד יעקב לפני שנפרד מיוסף דווקא פרשת עגלה ערופה ולא סוגיות אחרות?

יוסף ולא אמר אשר. ומקשה החיד"א (פני דוד): מדוע למד יעקב עם יוסף דווקא פרשת עגלה ערופה ולא שאר הלכות? מתרץ החיד"א: ע"ל פי מה שנאמר בירושלמי כשיעקב שגר יוסף

מנהג ישראל תורה שלא לברך כלל. וכן בהליכות שלמה ברכות השבח והראיה (פרק כ"ג ס"ק י"ב) כתב וז"ל בזמננו אין נוהגים לברך על פני ראיית חבר, ויתכן שהטעם הוא כיון שברכה זו נוהגת רק אם הוא באמת שמח בו, וא"כ בזמננו יש לחוש שמפני הנימוס, או מפני פחדו מאיש זה שראהו, יברך בראייתו אף על פי שאינו שמח באמת, וברכתו תהא לבטלה, ומשום כך אין מברכים, כי מי יאמר זיכיתי מחנופה וממורא בשר ודם.

ומרן הגאון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל בשו"ת יחוה דעת (חלק ד' סימן י"ז) כתב עוד טעם: שבהיות שמבואר בשו"ת הלכות

בימי החנוכה כולנו פותחים את הכיס ואת הלב הזוכים לישועות!

"מזמור שיר חונכת הבית"

בשעה טובה ומוצלחת נכנסנו לבית הכנסת החדש. ועשיו הגענו אל האתגר הגדול לשפץ לפאר ולרומם את בית אלוהינו. החל מהיכל, תיבה, ספריות, ספסלים, סטנדרים, שולחנות, ספרי קודש, נברשות ותאורה, מערכת מיגון ועוד. אנו מתכבדים להזמין לשותפות אמיתית בזכויות הנצברות בבית הכנסת החדש של קהילת "קול אליה" שותפות במקום זה, פירושה לרכוש קנין נצח של רבבות שעות תורה ותפילה של משפחות המתפללים וילדיהם. שותפות פירושה להיות חלק משמעותי בבניית עתידם הרוחני של תינוקות של בית רבן. שותפות היא אמירה ברורה: יהודים אנו וחשוב לנו להקים בית לכבודו של אלוהינו! שותפות היא הכרה ובחירה להוסיף עוד ועוד תורה ותפילה בעולם. זה הזמן לרכוש הנצחה בבית הגדול והקדוש שנקרא שם השם עליו. ניתן לתרום לעזור ולסייע בנק ערכנתיל דיסקונט בנק: 17 סניף: 621 מספר חשבון: 28489040 או בביט בטלפון מספר 052-8144488 לפרטים נוספים: הרב יוסף ויצמן 052-8144488 ניתן לתרום מכספי מעשרות.

יש לחקור האם יש חיוב לנכד לומר קדיש על סבא שלו כיון שהוא חייב לכבודו או דילמא אין לו חיוב כלל.

הנה בשו"ת מהרי"ק (סימן ל') כתב נלע"ד דאפילו היינו אומרים שיש לומר קדיש בעבור זקנו או זקנתו דבני בנים הרי הם כבנים,

מ"מ לא הו כבנים ממש, ויש לו לבן ליטול יותר מבן הבן וזה דבר פשוט, וכל שכן דלפי הנלע"ד אין לבן הבן לומר קדיש בשביל זקנו יותר מאדם אחר, שהרי מצינו שאמירת הקדיש תלוי בחיוב הכבוד, שהרי אמרו הפוסקים ששני אחים נוטלים שני חלקים בקדיש משום שכל אחד חייב בכבוד אביו, ומאחר שהדבר תלוי בכבוד אביו, א"כ נראה שכן הבן שאין חייב בכבוד זקנו, שהרי לא מצינו בשום מקום שיתחייב אלא בכבוד האב והאם ואשת אביו בחייו ובעל אמו בחייה ואחיו הגדול, ומוכח

"וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר עליהם וירא את העגלות" (מ"ה כז) ופירש רש"י: סימן מסר להם במה היה עוסק כשפירש ממנו, בפרשת עגלה ערופה, זהו שאמר וירא את העגלות אשר שלח

אצל אחיו, היה יעקב מלווהו, אמר יוסף אבא חזור בך שלא איענש על טרחך, א"ל יעקב בזה עתידים בני להיכשל כשלא יעשו לוייה לאכסנאי וייהרג עתידים להביא עגלה ערופה שנאמר "ידינו לא שפכו את הדם הזה" וכי תעלה על דעתך וכו' על דבר זה נתכון לעשות לו לוייה ולימד לו באותה שעה, וזה שאמר וירא את העגלות.

מביא החיד"א שבספר דרוש שמואל (פרשת בשלח) הקשה: שיעקב ליווה ליוסף ואיך ניזוק, ותירץ שדעת יעקב אבינו ע"ה היה עד שכס והוא הלך לדותן עכ"ד.

המעבר יבוק (בספר משחת קדש כ"י) מביא את סדר ההלוויה שליווה יעקב ליוסף מרז"ל ולכך לא שלטו בו אחיו והרגוהו וניצול.

והחיד"א כותב: שממה שאומרים בעגלה ערופה לא ראינוהו ופטרנוהו בלא לוייה, מוכח כשעשו לו לוייה אי אפשר שייהרג אף שהלך למקום אחר דאי אמרת דכשהלך למקום אחר לא תועיל לו ההלוויה ואפשר שייהרג, מאי האי דקאמרי סנהדרין בעגלה ערופה לא ראינוהו ופטרנוהו בלא לוייה, משמע שאם היו עושים לו לוייה לא היה נהרג והלא אם הלך למקום אחר היה נהרג ולאו מילתא פסיקתא היא אלא מוכח דבכל גוונא מועלת ההלוויה שלא ייהרג, ואף שיש לחלק דהיכא שלא הלך אלא למקום שליווהו לא יארע לו שום נזק, והיכא שהלך למקום אחר אפשר שיוזק, אודי לי מיהת משמע שהלוויה תועיל שלא יהרגוהו וא"כ היא שעמדה ליוסף שלא הרגוהו אחיו, ואם נפשך לומר שכסנהדרין כשעושים לוייה מכוונים מספק זה לכל מקום שילך

מה הגדרתו ההלכתית של אדם המחובר למכונת לב ריאה בעת ניתוח לב?

מת ממש וישנם עדיין דרכי - הצלה.

והכי נמי נאמר בדומה לזה במצב - הלב שבשאלתנו, ולב כזה היות ואיננו מוצא ממקומו ואיננו מנותק מכלי הדם הראשיים הוא עודנו בבחינה של "כי מי אשר יחובר אל כל החיים יש בטחון". וכותב ה"ציץ אליעזר" אבל לאחר העיון נראה דאין הדבר כן, ואין הנידון דומה לריאה, וישנו הבדל גדול בין ניתוח לב שפעילות הלב נפסקת בלי גורם ופעילות חיצונית לבין כאן שנפסקת ע"י פעולה וגורם חיצוני. מכיוון שגדר של "ויפג לבו" ישנו רק היכא דלא איתעביד ביה מעשה להביאו לידי כך, אבל לא בזמן שבידי אדם חוסמים בעדו ומנתקים אותו ממקור חיותו ומשתקים אותו מפעילותו על ידי חסימת זרימת הדם לשריר הלב והפסקת פעולת הלב לחלוטין באמצעות חומרים משתקים, שאז נחשב הלב לאחר מיכן רק "כמונח בדיקולא", ודינו לאותו העת כניטל הלב ממש.

ולכגון נידונינו ישנו במיוחד גם ידיים מוכיחות לכך, כי גבי גדר של "ויפג לבו" גם בלי שמקדימים רפואה למכה לתת בינתיים תחליף ללב שהפסיק לפעול כביכול, בכל זאת הוא חוזר לאחר מיכן ע"י אחיזת אמצעיים לחיותו, וזה מראה שגם מקודם לכן היה במעמקו מחובר עדנה אל החיים.

אבל כאן בחולה העובר ניתוח לב ומחובר למכונת לב ראה, אילולא התחליף הזמני המידי של מכונת לב - ריאה שמחברים אל גופו כדי שישמש כממלא - מקום הלב, היה החולה מת ולא היה בשום פנים ביכולת אח"כ להחזיר את הלב לחיותו, ולא עוד אלא כדי להחזיר את הלב לחיותו דרוש בנידונינו פעולה של בקום ועשה, היינו הסרת המחסום וכו' ובלי זה לא יחזור לחיותו, ומה שאין כן בהיהא ד"ויפג לבו" שמה זה בגדר של "שינוי החוזר לברייתו". לאור האמור המסקנה המתבקשת היא, כי זה שאנטומית לא מנתקים את הלב מכלי הדם איננו מקיל מחומר הבעיה, ומשנתנו לא זזה ממקומה, שלא פקעי זיקת הבעל כלל, ולא תפסי באשתו קידושין כלל והבעל מותר בה כמקודם ולא טעון קידושין מחדש כלל וכלל.

"ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי וְכִי הוּא מוֹשֵׁל בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם וַיִּפֶּג לבו כי לא האָמִין לָהֶם" (מה כו)

וכתב הרמב"ן: ויפג לבו שנתבטל לבו ופסקה נשימתו, כי פסקה תנועת הלב והיה כמת, וזה העניין ידוע בבוא השמחה פתאום, והוזכר בספרי הרפואות כי לא יסבלו זה הזקנים וחלושי הכח שיתעלפו רבים מהם בבוא להם שמחה בפתע פתאום, כי יהיה הלב נרחב ונפתח פתאום והחום התולדי יוצא ומתפזר בחיצוני הגוף ויאפס הלב בהתקררו, והנה נפל הזקן כמת. ואמר "כי לא האמין להם" להגיד שעמד זמן גדול מן היום והוא שוכב דומם בעבור שלא האמין להם, כי הידוע בעלון הזה שיצעקו לו וירגילו אותו בשמחה ההיא עד שתקבע בו בנחת רוח, וזה טעם "וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וירא את העגלות", כי היו צועקים באזניו דברי יוסף ומביאים לפניו העגלות, אז שבה רוחו אליו וחזרה נשימתו וחיה וזהו "ותחיי רוח יעקב אביהם".

ובשו"ת ציץ אליעזר (חט"ז סי' כד וסי' סד) הביא את דברי הרמב"ן לגבי נידון על הגדרתו של אדם שבעת ניתוח לב, הלב מנותק והאדם מחובר למכונת לב ריאה.

וכתב מכיוון שאי אפשר לאדם לחיות בלי לב, הרי דינו בשעה זו שניתקו את לבו ממנו כדין נבלה, ואם כן, מה דין אשתו באותה שעה? האם הותרה האישות שביניהם, ודינה כפנויה, והבא עליה לא יתחייב משום ביאה על אשת איש? וכמו כן האם צריך בעלה לאחר הניתוח כשמתעורר וחוזר לחיותו עם החזרת וחיבור לבו אל גופו לחזור ולקדשה מחדש?

ובתחילה רצה הציץ אליעזר לדמות מצב זה, למצב המתואר כאן ברמב"ן במה שעבר על לבו של יעקב אבינו בעת שהתבשר שיוסף חי. וכותב: שבכגון זה כשהלב איננו מוצא ממקומו ולא מנותק אנטומית מכלי הדם ורק פעולת הלב נפסקת אם כן יש לתת לזה רק דין של "ויפג לבו" שכפי שהרמב"ן עה"ת (בראשית מה, כו) מתאר שהוא מצב של "נתבטל לבו ופסקה נשימתו כי פסקה תנועת הלב והיה כמת, והחום התולדי יוצא ומתפזר בחיצוני הגוף ויאפס הלב בהתקררו", ובמצב כזה לא נחשב עוד

אמר לאשה הרי את מקודשת לי באלף דולר, ונתן לה צ'ק האם מקודשת? הוכח מפרשת השבוע!

אלף דולר, אפילו שבארץ קשה מאוד להשיג את מלוא התמורה.

וכעין זה מצינו בחזון איש (אבה"ע סימן מו סק"ו) כל האומר התקדשי לי במנה ונמצא מנה חסר דינר, שלשיטת רש"י מקודשת רק אם אמר במפורש שישלם לה את הפרטה החסרה, אבל אם לא אמר כלום אינה מקודשת, כיון שיתכן וכוונתו היא שקורא למנה חסר דינר "מנה", והיא רוצה מנה שלם דווקא, הרי שלפעמים אדם קורא למנה חסר מנה שלם.

וכן מצינו כעין זה ברא"ש בגמרא במסכת בפסחים (פ"י סל"ט) שכתב: יש מקשין כיון דקרא קאמר (לגבי ספירת העומר) תספרו חמשים יום, למה אין אנו מונין אלא תשע וארבעים יום, ודוחקים לפרש... ולי נראה שאין אנו צריכים לדחוקות הללו, כיון דכתב ביה בהדיה שבעה שבועות תספר לך, אין לספור יותר משבעה שבועות, ומתספרו חמשים יום לא קשיה מידי, שכן דרך המקרא כשמגיע המניין לסכום עשירית פחות אחת מונה אותו בחשבון עשירית, ואינו משגיח על חסרון האחד, כיוצא בו כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים (בראשית מו-כז) וכן ארבעים יכנו (דברים כה), עכ"ד.

וה"ה בענייננו הרגילות היא לקרוא לצ'ק של אלף דולר, אלף דולר, אלא שאם הבינה את כוונתו שיתכן אלף דולר שלמים, אינה מקודשת אלא אם כן הוא יחליף ויפרוט עבורה את הצ'ק. (חש"ח קידושין ח ע"א)

מלך ישראל המולך על גויים האם מברכים עליו שחלק מכבודו או שנתן מכבודו? הוכח מפרשת השבוע!

נשאר מקום פנוי אכתוב מנסיעתי, עש"ק ברכתי ברכת המלך בוויין לפני שער בית המלך, וגם הוא הרכין ראשו לקראתנו. נסתפקתי מה הדין ברואה מלך ישראל וגם הוא חכם, אם כולל שניהם שחלק מכבודו ומחכמתו ליראיו.

ושם (מכתב עת) מובאת תשובת אחיו, שפשט לו את ספקו מהא דאמרינן בגמרא במסכת ברכות (דף מט ע"א) גבי ברכת מקדש השבת וישראל והזמנים, דלא חשיבי חתימי בתרתי, ופרש"י שם שאין כאן אלא ברכת מקדש שמברך להקב"ה שמקדש השבת והזמנים, והכי נמי לעניין ברכת שחלק אין כאן חתימה בתרתי משום שהוא ענין אחד שהקב"ה חולק משלו ליראיו.

אולם בשו"ת תשובה מאהבה (סימן רלז) כתב על שאלה זו, שאין ספק אצלי שעל מלך שהוא חכם צריך לברך שתי ברכות, כמו הרואה את החכם שהוא נאה, שמברך שתיים שחלק מחכמתו ושכחה לו בעולמו, או חכם והוא כושי או גיחור, שמברך שחלק מחכמתו ומשנה הבריות, כן על מלך והוא חכם צריך לברך שחלק מחכמתו ושחלק מכבודו, ולא יכול לברך ברכה אחת שהיא כוללת שתיים דהיינו שחלק מכבודו ומחכמתו.

"ובני יוסף אשר ילד לו במצרים נפש שנים כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים (מו כז?)

אמר לאשה הרי את מקודשת לי באלף דולר, ונתן לה צ'ק על סכום זה, אבל כדי לפדותה היא צריכה לשלם לבנק עבור זה. האם מקודשת בזה?

נאמר בגמרא במסכת קידושין (דף ח ע"א) התקדשי לי במנה זו ונמצא... דינר רע הרי זו מקודשת ויחליף... האי דינר רע היכי דמי. אמר רב פפא כגון דנפיק על ידי הדחק.

ויתכן לומר שאף צ'ק הוא בגדר של דינר רע, ובשלמה צ'ק על מטבע סחיר בארץ, אולי הוא בגדר דינר טוב, כי בהרבה חנויות קבלו את הצ'ק ככסף סחיר, אך צ'ק במטבע שאינו סחיר, שכדי להשתמש בו בארץ יצטרכו לשלם עמלות, לכאורה הוא בגדר דינר רע, אך אי אפשר לומר שוודאי אינה מקודשת מדין קדשה במנה ונמצא חסר, כי יש אפשרות לקבל את כל הכסף, אם תמצא מישהו שנוסע לאותה מדינה, ויסכים לפדות את הצ'ק במחירו המלא, ולכן נראה שהוא בגדר דינר רע, ומקודשת אם הוא יחליף לה את הצ'ק במחיר מלא. אכן כל זה אם לכולם היה ברור, או שהדברים היו נראים שהולך לקדשה בכסף מזומן, אבל אם הדברים היו נראים שהולך לקדשה בצ'ק, כי הוא הרגילות שלא להחזיק סכום כזה במזומן, ואף האישה מודה שכך הבינה, נראה שמקודשת, ואין כאן חסרון שלא קיבלה את מלוא הסכום, מפני שהרגילות היא לקרוא לצ'ק של אלף דולר,

"ועתה לא אפתם שלחתי אתי הנה כי האלהים וישימני לאבן לפרעה ולקאדון לקל ביתו ומשל בקל ארץ מצרים" (מה ח)

בשו"ת התעוררות תשובה (להגאון רבי שמעון סופר זצ"ל, ח"א או"ח סימן קב) דן איך מברכים על ישראל שהוא מלך על גויים, כגון יוסף הצדיק, האם מברכים שחלק מכבודו, או שנתן מכבודו? וכתב שיש לברך שחלק, כי כבודו לפי זכותו, וגם הוא איננו רק חלק, שאינו מולך על כל העולם, וגם הוא הישראל חלק אלוקי ממעל, ושייך בו לשון חלק, ולכן מברך שחלק מכבודו. הגם שהוא מלך על גויים ואינו יושב על כסא השי"ת.

ובזה יש לפרש שקאמר יוסף לאחיו (נ יט) "התחת אלוקים אני", כי מלך ישראל יושב על כסא השי"ת, והוא רק מלך על מצרים, הגם שמלך אז גם כן על אחיו מכל מקום עיקר המלוכה היה על מצרים, ע"כ.

ובאור החיים (מז כט) כתב לבאר דהא דיוסף בא ליעקב, אף על גב שקי"ל מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, הוא דווקא במלך ישראל שנמשח ומלך על ישראל, אבל יוסף אף שהיה מלך, כיון שלא מלך על ישראל היה יכול למחול על כבודו.

והנה יוסף הצדיק היה גם מלך וגם חכם, וראה במכתבי תורה לבעל האמרי אמת (מכתב עז) במכתב ששלח לאחיו, שכתב:

לאחר 8 שנים של הדפסת והפצת עלון זה! מאחר והוצאת העלון כרוכה בהוצאות כספיות גדולות! לצערנו הרב אנו נאלצים לצמצם את כמות הדפסת והפצת העלונים מעוניין לזכות את הרבים " אתה יכול בשמחה להדפיס את העלון ולהפיצו באזור מגורך
ניתן לעזור בהוצאת והפצת העלון ולהקדיש עלונים לזיכוי הרבים לבריאות אושר נחת זש"ק ולשם קרובים וידידים
המעוניין להיות שותף בהוצאת העלון ולזכות את הרבים יוכל לפנות לרב יוסף ויצמן • 3666-274